

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. spalio 4 d.(*)

„Socialinė apsauga – Taikytinų teisės aktų nustatymas – Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71–14 straipsnio 2 dalies b punktas – Paprastai dviejų arba daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbantis asmuo – Viena po kitos sudarytos darbo sutartys – Darbdavys, įsisteigęs valstybėje narėje, kurioje darbuotojas paprastai gyvena – Darbas pagal darbo sutartį, atliekamas tik kitose valstybėse narėse“

Byloje C-115/11

dėl Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie (Lenkija) 2010 m. gruodžio 15 d. nutartimi, kuri Teisingumo Teismas gavo 2011 m. kovo 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Format Urzędzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o.

prieš

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai A. Rosas, A. Ó Caoimh (pranešėjas), A. Arabadjiev ir C. G. Fernlund,

generalinis advokatas J. Mazák,

posėdžio sekretorė R. Žerež, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2012 m. vasario 29 d. posėdžiui,

išnagrinęs pastabas, pateiktas:

– *Format Urzędzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o.*, atstovaujamos advokat W. Barański,

– *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*, atstovaujamos radcowie prawni J. Czarnowski ir M. Drewnowski,

– W. Kita, atstovaujamo advokat W. Barański,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar ir A. Siwek-Łusarek bei J. Fałdyga,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs ir L. Van den Broeck,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller bei A. Wiedmann,

– Europos Komisijos, atstovaujamos V. Kreuschitz ir M. Owsiany-Hornung,

susipažin? su 2012 m. geguž?s 3 d. pos?dyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima š?

Sprendim?

1 Prašymas priimti prejudicin? sprendim? pateiktas d?l 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 d?l socialin?s apsaugos sistem? taikymo pagal darbo sutart? dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir j? šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvi? k., 5 sk., 3 t., p. 3) ir iš dalies pakeisto 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1992/2006 (OL L 392, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 14 straipsnio 2 dalies b punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrin?jant gin?? tarp bendrov?s *Format Urz?dzenia i Montaze Przemys?owe Sp. z o. o.* (toliau – *Format*), dalyvaujant vienam iš jos darbuotoj? W. Kita, ir *Zak?ad Ubezpiecze? Spo?ecznych* (Socialinio draudimo ?staiga, toliau – ZUS) d?l W. Kita taikytin? teis?s akt? nustatymo pagal min?t? reglament?.

Teisinis pagrindas

3 Pagal Reglamento Nr. 1408/71 šešt? konstatuojam?j? dal? koordinavimo nuostatos turi garantuoti, kad persikeliantys Europos bendrijoje darbuotojai ir j? išlaikytiniai bei maitintojo netek? asmenys išsaugot? savo teises ir naudot?si ?gytais ir ?gyjamais pranašumais.

4 Šis tikslas turi b?ti pasiektas, kaip matyti iš šio reglamento septintos konstatuojamosios dalies, vis? pirma susumuojant visus pagal ?vairius nacionalin?s teis?s aktus ?gytus laikotarpius, kad b?t? ?gyta ir išsaugota teis? gauti išmokas.

5 Iš šio reglamento aštuntos konstatuojamosios dalies matyti, jog jo nuostatomis siekiama, kad suinteresuotiesiems asmenims iš principo b?t? taikoma tik vienos valstyb?s nar?s socialin?s apsaugos sistema tam, kad taikant nacionalin?s teis?s aktus b?t? išvengta sutapim? ir d?l to susiklostan?i? sud?ting? situacij?.

6 Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio h punkte numatyta, kad šiame reglamente s?voka „gyvenamoji vieta“ reiškia viet?, kurioje paprastai gyvenama.

7 Šio reglamento II antraštin?s dalies „Taikytin? teis?s akt? nustatymas“ 13 straipsnyje „Bendrosios taisykl?s“ numatyta:

„1. Laikantis 14c ir 14f straipsni?, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstyb?s nar?s teis?s aktai. Tokie teis?s aktai nustatomi remiantis šios antraštin?s dalies nuostatomis.

2. Laikantis 14–17 straipsni?:

a) vienos valstyb?s nar?s teritorijoje pagal darbo sutart? dirban?iam asmeniui taikomi tos valstyb?s teis?s aktai net jeigu jis gyvena kitos valstyb?s nar?s teritorijoje arba ?mon?s, kurioje jis dirba, buvein? juridškai ?registruota ar veiklos vieta arba j? nusamd?s asmuo yra kitos valstyb?s nar?s teritorijoje;

<...>

f) asmeniui, kuriam nustoja galioj? [vienos] valstyb?s nar?s teis?s aktai, kol bus prad?ti taikyti kitos valstyb?s nar?s teis?s aktai, pagal vieno iš aukš?iau nurodyt? papunk?i? taisyklės arba pagal vien? iš 14–17 straipsniuose nurodyt? išim?i? ar speciali? nuostat?, taikomos valstyb?s nar?s, kurios teritorijoje jis gyvena, teis?s akt? nuostatos.“

8 Tos pa?ios antraštin?s dalies 14 straipsnyje „Specialios taisykl?s, taikomos pagal darbo sutart? mokam? darb? dirbantiems asmenims, išskyrus j?reivius“ numatyta:

„13 straipsnio 2 dalies a punktas taikomas laikantis ši? išim?i? ir s?lyg?:

1. a) asmeniui, kuris pagal darbo sutart? [paprastai] dirba valstyb?s nar?s teritorijoje esan?ioje ?mon?je ir kur? ji išsiun?ia ? kitos valstyb?s nar?s teritorij? dirbti tos ?mon?s naudai, toliau taikomi pirmosios valstyb?s nar?s teis?s aktai, su s?lyga, kad numatyta darbo trukm? neviršija 12 mėnesi? ir jis nesiun?iamas pakeisti kito asmens, kurio komandiruot?s laikas baig?si;

<...>

2. [Paprastai] [d]viej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirban?iam asmeniui teis?s aktai taikomi taip:

a) pagal darbo sutart? dirban?iam asmeniui, kuris yra darbuotojas sausumos, vandens ar oro transporto ?mon?s, kuri pagal nuomos sutart?, atlygintinai ar savo l?š? s?skaita teikia tarptautinės transporto paslaugas veždama keleivius ar krovinius automobiliais, geležinkeliu, oro transportu ar vidaus vandens keliais ir kurios b?stin? juridiskai ?registruota ar veiklos vieta yra valstyb?s nar?s teritorijoje, galioja pastarosios valstyb?s teis?s aktai <...>

b) asmeniui, kitam negu nurodytas punkte a [a punkte], taikomi:

i) valstyb?s nar?s, kurios teritorijoje jis gyvena, teis?s aktai, jeigu jis dirba iš dalies toje teritorijoje arba jeigu jis susij?s su keliomis ?mon?mis, kuri? b?stin?s yra juridiskai ?registruotos arba keliais darbdaviais, kuri? veiklos vieta yra ?vairi? valstybi? nari? teritorijoje [jeigu jis susij?s su keliomis ?mon?mis, kuri? b?stin?s yra juridiskai ?registruotos skirting? valstybi? nari? teritorijoje, arba su keliais darbdaviais, kuri? veiklos vieta yra skirtingose valstyb?se nar?se];

ii) valstyb?s nar?s, kurios teritorijoje yra juridiskai ?registruota ?mon?s b?stin? ar asmenin? darbdavio veiklos vieta, teis?s aktai, jeigu jis negyvena n? vienos valstyb?s nar?s teritorijoje, kurioje užsiima savo veikla“.

9 Reglamento Nr. 1408/71 septintoje konstatuojamojoje dalyje minimas sumavimas numatytas b?tent jo 10a straipsnio 2 dalyje, 18, 38, 45, 64 ir 72 straipsniuose.

10 Pagal 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatan?io Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 ?gyvendinimo tvark?, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvi? k., 5 sk., 3 t., p. 3) ir iš dalies pakeisto 2007 m. kovo 19 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 311/2007 (OL L 82, p. 6), 12a straipsnio 2 ir 4 dalis kompetentingos valstyb?s valdžios institucijos pagal Reglament? Nr. 1408/71 asmeniui, kuris pagal darbo sutart? paprastai dirba dviej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje, nurodytam pastarojo reglamento 14 straipsnio 2 dalies b punkte, turi išduoti pažym?jim?, patvirtinant?, kad šiam taikomi tos kompetentingos valstyb?s teis?s aktai.

11 Šis pažym?jimas, kurio pavyzdin? forma numatyta 2005 m. kovo 17 d. Europos Bendrij? darbuotoj? migrant? socialin?s apsaugos administracin? komisijos sprendime Nr. 202 d?l pavyzdini? form?, b?tin? Tarybos reglamentams (EEB) Nr. 1408/71 ir (EEB) Nr. 574/72 taikyti (E

001, E 101, E 102, E 103, E 104, E 106, E 107, E 108, E 109, E 112, E 115, E 116, E 117, E 118, E 120, E 121, E 123, E 124, E 125, E 126 ir E 127), paprastai žinomas kaip „E 101 forma“ arba „E 101 formos pažyma“.

Pagrindin? byla ir prejudiciniai klausimai

12 Nutartyje d?l prašymo priimti prejudicin? sprendim? nurodyta, kad *Format*, kurios registruota buvein? yra Varšuvoje (Lenkija), vykdo subrangov?s statyb? sektoriuje veikl? tam tikrose valstyb?se nar?se. 2008 m. ji vykd? veikl? penkiose ar šešiose valstyb?se nar?se, kuriose tuo pa?iu metu vykd? darbus 15–18 statybvie?i?. *Format* ?darbindavo darbuotojus Lenkijoje, ta?iau, atsižvelgdama ? ?mon?s poreikius ir atliekam? darb? pob?d?, juos komandirudavo ? skirtingose valstyb?se nar?se pl?tojamus statybos objektus.

13 Darbuotojas, kuris buvo komandiruojamas ? kit? statybviet?, gaudavo nurodym? vykti. Jeigu statybos darb? sutarties galiojimas pasibaigdavo ir šiam darbuotojui nebelikdavo darbo, jis gr?ždavo ? Lenkij? ir jam b?davo suteikiamos nemokamos atostogos arba darbo sutartis b?davo nutraukiama. Iš principo darbuotojai tur?jo dirbti Europos S?jungos šalyse.

14 Kaip teigia prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikt?s teismas, pagrindin?je byloje nagrin?jamais laikotarpiais W. Kita „gyvenamoji vieta“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio h punkt?, ir toliau buvo Lenkijoje.

15 W. Kita buvo tris kartus priimtas dirbti *Format* vis? darbo dien? pagal terminuotas darbo sutartis.

16 Pirmoji sutartis buvo sudaryta laikotarpiui nuo 2006 m. liepos 17 d. iki 2007 m. sausio 31 d., o padarius pakeitim? prat?sta iki 2007 m. gruodžio 22 d. Ši sutartis buvo nutraukta 2006 m. lapkri?io 30 d. Joje buvo nurodyta, kad darbo atlikimo vieta yra „objektai ir statybviet?s Lenkijoje ir Europos S?jungos teritorijoje (Airijoje, Pranc?zijoje, Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje, Suomijoje), kaip nurodo darbdavys“. Pagal šią sutartį W. Kita dirbo tik Pranc?zijoje. Remdamasi Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punktu ZUS išdav? W. Kita E 101 formos pažym? d?l laikotarpiu nuo 2006 m. liepos 17 d. iki 2007 m. gruodžio 22 d. taikytin? teis?s akt?. Nutraukus sutartį 2006 m. lapkri?io 30 d., ši pažyma buvo pataisyta, kad apimt? laikotarp? nuo 2006 m. liepos 17 d. iki 2006 m. lapkri?io 30 d.

17 Antroji sutartis buvo sudaryta laikotarpiui nuo 2007 m. sausio 4 d. iki 2008 m. gruodžio 21 d. Darbo atlikimo vieta buvo apibr?žta taip pat kaip ir pirmojoje sutartyje. Pagal antrąją sutartį W. Kita dirbo Pranc?zijoje. Remdamasi tomis pa?iomis nuostatomis kaip ir pirmosios sutarties atveju ZUS jam išdav? E 101 formos pažym? d?l laikotarpio nuo 2007 m. sausio 4 d. iki 2008 m. gruodžio 21 d. Laikotarpiu nuo 2007 m. rugpj??io 22 d. iki 2007 m. gruodžio 31 d. W. Kita buvo nedarbingas d?l ligos ir min?ta sutartis buvo nutraukta 2008 m. balandžio 5 d. Tod?l 2008 m. sausio 8 d. ZUS patais? E 101 formos pažym?, kad ji apimt? laikotarp? nuo 2007 m. sausio 4 d. iki 2007 m. rugpj??io 22 d.

18 2008 m. liepos 23 d. sprendimu, adresuotu *Format* ir W. Kita (toliau – gin?ijamas sprendimas), ZUS, remdamasi Lenkijos teis?s aktais ir Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktu bei 2 dalies b punktu, atsisak? išduoti E 101 formos pažym? d?l taikytin? teis?s akt?, kuri patvirtint?, kad laikotarpiams nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. gruodžio 21 d. ir nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2009 m. gruodžio 31 d. W. Kita buvo taikoma Lenkijos socialin?s apsaugos sistema. Šiame sprendime buvo nurodyta, kad W. Kita buvo ne „[paprastai] dviej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirbantis asmuo“, nurodytas Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punkte, o darbuotojas, komandiruojamas pagal darbdavio poreikius.

19 2008 m. liepos 24 d., t. y. po to, kai buvo priimtas gin?ijamas sprendimas, buvo sudaryta tre?ioji sutartis laikotarpiui nuo 2008 m. liepos 30 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d. ir joje buvo nurodyta ta pati darbo atlikimo vieta kaip ir ankstesn?se dviejose sutartyse. Ta?iau 2008 m. liepos 24 d. sutarties pakeitime patikslinta, kad darbo atlikimo vieta buvo Olkiluoto atomin? elektrin? Suomijoje. Kai W. Kita baig? dirbti Suomijoje, jam buvo suteiktos nemokamos atostogos nuo 2008 m. lapkri?io 1 d. iki 2009 m. rugs?jo 30 d. Darbo sutartis šali? susitarimu buvo nutraukta 2009 m. kovo 16 d.

20 2009 m. vasario 12 d. sprendimu *S?d Okr?gowy – S?d Ubezpiecze? Spo?ecznych w Warszawie* (Apygardos teismas – Varšuvos socialin?s apsaugos teismas) atmet? *Format* d?l gin?ijamo sprendimo pareikšt? skund?, nes nusprend?, jog nebuvo ?vykdyti reikalavimai, kad b?t? galima pripažinti, jog darbuotojas buvo komandiruotas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punkt?, kadangi *Format* nevykd? pagrindin?s veiklos valstyb?je, kurioje yra jos registruota buvein?. Šis teismas taip pat nusprend?, kad W. Kita nebuvo paprastai dviej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirbantis asmuo ir kad jis kelis m?nesius ar daugiau nei dešimt m?nesi? nuolat dirbo tik vienos valstyb?s nar?s (Pranc?zijos, v?liau – Suomijos) teritorijoje, tod?l jo atžvilgiu buvo taikoma bendra koordinavimo nuostata, pagal kuri? taikytini teis?s aktai nustatomi pagal darbo atlikimo vietos princip?.

21 *Format* ir W. Kita 2009 m. vasario 12 d. sprendim? apeliacine tvarka apskund? prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui.

22 *Format* tvirtino, kad sistema, pagal kuri? dirba jos darbuotojai, yra ta, kuri numatyta Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktyje, pagal kur? nereikalaujama, kad darbuotojas tuo pa?iu metu dirbt? dviejose arba daugiau valstybi? nari?, ir kuriame nenurodomi jokie referenciniai laikotarpiai ar darbuotoj? jud?jimo arba sien? kirtimo periodiškumas.

23 W. Kita pritaria *Format* nuomonei ir savo apeliaciniame skunde teigia, kad jo pad??iai taikytinas Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktis, nes jo darbo santyki? su *Format* pagrindu jis jau buvo „paprastai daugiau nei dviej? valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirbantis asmuo“, t. y. pagal sutartis, sudarytas d?l darb?, atliktin? šeši? valstybi? nari? teritorijoje, net jei jie iki šiol buvo vykdyti tik dviejose iš ši? valstybi? (Pranc?zijoje ir Suomijoje). Be to, jeigu W. Kita b?t? siun?iamas dirbti ? kit? statybviet? Lenkijoje, jam taip pat b?t? taikomas 14 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktis.

24 Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas nurodo, kad Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punkte vartojama „[paprastai] dviej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirban?io asmens“ s?voka n?ra visiškai aiški.

25 Tokiomis aplinkyb?mis *S?d Apelacyjny – S?d Pracy i Ubezpiecze? Spo?ecznych w Warszawie* nusprend? sustabdyti bylos nagrin?jim? ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos

prejudicinius klausimus:

„1. Ar tai, kad reglamento [Nr. 1408/71] 14 straipsnio 2 dalis taikymo sritis asmenų atžvilgiu apima „[paprastai] dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbantį asmenį“, kurio atžvilgiu šios nuostatos b punkte patikslinta, kad kalbama apie kitą nei a punkte nurodytą asmenį, pagal darbo sutartį vieno darbdavio darbdarbo asmens atveju reiškia:

a) kad jis pripažįstamas tokiu asmeniu, jei dėl atliekamo darbo pobūdžio tuo pat metu (sinchroniškai) dirba skirtingose valstybėse narėse, įskaitant palyginti trumpus laikotarpius, ir dėl to dažnai kerta valstybių sienas,

ir

b) kad jis pripažįstamas tokiu asmeniu taip pat tada, kai vienos darbo sutarties pagrindu yra įpareigotas nuolat (paprastai) atlikti savo darbą keliose valstybėse narėse, tarp jų valstybėje, kurios teritorijoje gyvena, arba keliose valstybėse narėse, kitose nei tokio darbuotojo gyvenamosios vietos valstybės,

nepaisant vienas po kito einančių įsipareigojimų vykdymo skirtingose valstybėse narėse laikotarpį ir pertrauką tarp jų trukmės ar taikant laiko apribojimus?

2. Jeigu Teisingumo Teismas patvirtintų ankstesniame b punkte pateiktą prielaidą, ar Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunkčio nuostatą galima taikyti situacijoje, kai pagal darbuotojo su vienu darbdaviu sudarytą sutartį kylantis įpareigojimas nuolat dirbti keliose valstybėse narėse apima įpareigojimą atlikti darbą darbuotojo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, nepaisant to, kad tokia situacija, t. y. darbas darbuotojo gyvenamosios vietos valstybėje, atrodo negalima darbo sutarties pasirašymo momentu, ir ar neigiamo atsakymo atveju galima taikyti Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktį?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

26 Belgijos vyriausybės teigimu, pagrindinė byla susijusi su pagal darbo sutartį dirbančiu darbuotoju, kuris pagal vieną po kitos sudarytas sutartis teikė savo paslaugas tik vienoje valstybėje narėje, t. y. Prancūzijoje, vėliau Suomijoje. Jeigu būtų pritarta prielaidai, kuria grindžiami pateikti prejudiciniai klausimai, nebebūtų daromas skirtumas tarp komandiruoto darbuotojo, kaip jis suprantamas pagal Reglamentą Nr. 1408/71, ir darbuotojo, kuris paprastai dirba dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje, kaip tai suprantama pagal tą patį reglamentą. Pripažinus *a posteriori*, kad darbuotojas, kurį darbdavys komandiravo kelis kartus, iš tikrųjų atliko „vienas kitą keičiantis“ darbus keliose valstybėse, galėtų atsirasti teisinis nesaugumas tiek darbuotojams ir atitinkamiems darbdaviams, tiek kompetentingos institucijoms, kurios turi pareikšti savo nuomonę tokiose situacijose. Belgijos vyriausybė prašo, kad pateikti klausimai būtų pripažinti nepriimtinais.

27 Šie Belgijos vyriausybės samprotavimai iš tikrųjų susiję ne su prašymo priimti prejudicinį klausimą priimtumu, bet su jo turiniu. Todėl negalima pripažinti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas.

Dėl esmės

28 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, asmenį, kuris pagal vieną po kitos sudarytas darbo sutartis, kuriose kaip darbo vieta nurodyta keli

valstybi? nari? teritorijos, kiekvienos iš ši? sutar?i? galiojimo laikotarpiu iš tikr?j? dirba tik vienoje iš ši? valstybi?, apima šioje nuostatoje numatyta „[paprastai] dviej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirban?io asmens“ s?voka ir, jeigu atsakymas b?t? teigiamas, ar tokio asmens situacija patenka ? šio straipsnio 2 dalies b punkto i ar ii papunk?io taikymo srit?.

29 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1408/71 II antraštin?s dalies, kurioje yra šio 14 straipsnio 2 dalis, nuostatos, remiantis nusistov?jusia teismo praktika, sudaro išsami? ir vientis? ?statym? kolizijos taisykli? sistem?, kuria siekiama užtikrinti, kad S?jungoje judantiems darbuotojams b?t? taikoma tik vienos valstyb?s nar?s socialin?s apsaugos sistema, siekiant užkirsti keli? keli? valstybi? nari? teis?s akt? taikymui ir iš to galintiems kilti sunkumams (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1982 m. rugs?jo 23 d. Sprendimo *Kuijpers*, 276/81, Rink. p. 3027, 10 punkt?; 2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *FTS*, C-202/97, Rink. p. I-883, 20 punkt? ir jame nurodyt? teismo praktik? bei 2000 m. lapkri?io 9 d. Sprendimo *Plum*, C-404/98, Rink. p. I-9379, 18 punkt?).

30 Šiuo tikslu Reglamente Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a punkte ?tvirtintas principas, kad pagal darbo sutart? dirban?iam darbuotojui socialin?s apsaugos srityje taikomi valstyb?s nar?s, kurioje jis dirba, teis?s aktai (žr. 1984 m. geguž?s 17 d. Sprendimo *Brusse*, 101/83, Rink. p. 2223, 15 punkt?).

31 Ta?iau šis principas suformuluotas „laikantis [Reglamento Nr. 1408/71] 14–17 straipsni?“. Iš tikr?j? tam tikromis ypatingomis situacijoms d?l šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies a punkte numatytos bendros taisykl?s neriboto taikymo tiek darbuotojai, tiek darbdaviai ir socialin?s apsaugos ?staigos gal?t? patirti administracini? sunkum?, užuot j? išveng?, o d?l toki? sunkum? asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, gal?t? b?ti trukdoma pasinaudoti laisvu jud?jimu (šiuo klausimu žr. min?to Sprendimo *Brusse* 16 punkt?). Tokioms situacijoms specialios taisykl?s numatytos, be kita ko, Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnyje.

32 Iš bylos medžiagos matyti, jog prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas vis? pirma daro prielaid?, kad Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktas, susij?s su laikinu darbuotoj? komandiravimu, netaikomas W. Kita atveju, nes *Format*, t. y. jo darbdav?, Lenkijoje, valstyb?je nar?je, kurioje ji ?steigta, paprastai nevykdo reikšmingos veiklos, kaip to reikalaujama tinkamai taikant pastar?j? nuostat? (šiuo klausimu žr. 1970 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Manpower*, 35/70, Rink. p. 1251, 16 punkt?; min?to Sprendimo *FTS* 23 ir 45 punktus bei min?to Sprendimo *Plum* 22 punkt?). Ši prielaida Teisingumo Teisme negin?yta.

33 Be to, kaip iš esm?s pažymi šis teismas ir kaip tai matyti iš Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies a punkto, asmen?, kuris pagal darbo sutart? daugmaž tuo pa?iu metu dirba daugiau nei vienos valstyb?s teritorijoje, gali apimti „[paprastai] dviej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirban?io asmens“ s?voka, numatyta šio 14 straipsnio 2 dalyje (žr. pagal analogij? 1995 m. vasario 16 d. Sprendimo *Calle Grenzshop Andresen*, C-425/93, Rink. p. I-269, 15 punkt?).

34 Ta?iau negin?yta, kad tokia situacija iš tikr?j? neatitinka tos, kuri nagrin?jama pagrindin?je byloje, nepaisant šio sprendimo 16, 17 ir 19 punktuose nurodyt? sutar?i? s?lyg?.

35 Šiomis aplinkyb?mis prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas abejoja, ar „[paprastai] dviej? ar daugiau valstybi? nari? teritorijoje pagal darbo sutart? dirban?io asmens“ s?voka, numatyta Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalyje, be darbuotoj?, kurie tuo pat metu dirba pagal darbo sutart? daugiau nei vienos valstyb?s nar?s teritorijoje, apima ir tuos darbuotojus, kurie, bent jau remiantis j? darbo sutartimi, turi dirbti keliose valstyb?se nar?se, ta?iau šis darbas neturi b?ti atliekamas keliose valstyb?se vienu metu arba beveik tuo pa?iu metu.

36 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateiks teismas pažymi, kad, kiek tai susiję su vienu po kito einančiais darbo, atliekamo daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, laikotarpiais, Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalyje laiko apribojimais nenustatyti.

37 Šiuo klausimu Europos Komisija mano, jog manoma, atsižvelgiant į šio reglamento 14 straipsnio 1 dalies a punktą, dvylikos mėnesių laikotarpį laikyti maksimalia riba. Tačiau ZUS bei Vokietijos vyriausybės iš esmės tvirtina, kad vienas po kito einantys darbo laikotarpiai patenka į šio reglamento 14 straipsnio 2 dalies taikymo sritį tik jei kiekvieno iš jų trukmė neviršija vieno mėnesio. Savo ruožtu Lenkijos vyriausybė teigia, kad, nesant nustatytų kriterijų, leidžiančių atskirti Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punktu reglamentuojamus atvejus nuo tų, kai reikia taikyti šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies a punktą, „[paprastai] dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančių asmenų“ sąvokos aiškinti plačiai neimanoma dėl praktinio šio reglamento taikymo. *Format* nuomone, bet kuriuo atveju, kai sunku nustatyti atitinkamo darbo pagal darbo sutartį atlikimo vietą, pirmenybė reikia teikti pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo gyvenamosios vietos kriterijui, siekiant, be kita ko, išvengti įvairių administracinių nesklandumų, kylančių dėl dažnų socialinio draudimo sistemos pakeitimų.

38 Tačiau, siekiant pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, šiuo aspektu nuomonės pareikšti nereikia.

39 Bet kuriuo atveju, kaip pabrėžė Komisija, tam, kad asmeniui būtų taikoma Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalis, jis turi „paprastai“ dirbti pagal darbo sutartį dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijose.

40 Iš to matyti, kad nors darbas pagal darbo sutartį vienos valstybės narės teritorijoje yra prasta atitinkamo asmens padėtis, jis nepatenka į šio 14 straipsnio 2 dalies taikymo sritį.

41 Šiomis sąlygomis norint prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą būtina atsižvelgti į tai, kad pagrindinėje byloje egzistuoja neatitikimas tarp pagrindinėje byloje nagrinjamą darbo sutartį ir jose numatytą darbo atlikimo vietą, – tomis sutartimis remdamasi *Format* prašė išduoti E 101 formos pažymą – ir to, kaip praktikoje buvo vykdomi šiose sutartyse numatyti sąpareigojimai.

42 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad E 101 formos pažymą išduodanti institucija privalo tinkamai vertinti faktines aplinkybes, susijusias su taikytinų socialinės apsaugos teisės aktų nustatymo taisyklių taikymu, ir taip užtikrinti šioje pažymoje nurodytos informacijos teisingumą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *FTS* 51 punktą bei 2000 m. kovo 30 d. Sprendimo *Banks ir kt.*, C-178/97, Rink. p. I-2005, 38 punktą).

43 Kadangi E 101 formos pažymą paprastai išduodama prieš laikotarpio, dėl kurio ji išduodama, pradžios arba jo pradžioje, pirmiau nurodytą faktinių aplinkybių vertinimas dažniausiai atliekamas tuo momentu, atsižvelgiant į numatomą atitinkamo darbuotojo pagal darbo sutartį situaciją. Todėl sutarties dokumentuose pateiktas darbo pobūdžio aprašymas praktikoje yra ypač svarbus atliekant šį vertinimą.

44 Šiuo atveju reikia ypač atsižvelgti į sutarties dokumentuose apibūdintą darbo pagal darbo sutartį pobūdį siekiant vertinti, ar numatomas darbas yra darbas pagal darbo sutartį, paskirstytas ne tik tam kartui kelioms valstybėms narių teritorijose, su sąlyga, kad vis dėlto šis dokumentų sąlygas atitinka tam tikras numatomas darbas prašymo išduoti E 101 formos pažymą pateikimo momentu arba prireikus prieš tokio prašymo pateikimą ar po jo realiai atliktas darbas.

45 Vertindama faktines aplinkybes, kad galėtų nustatyti taikytinus socialinės apsaugos teisės aktus ir išduoti E 101 formos pažymą, atitinkama institucija gali atsižvelgti ne tik į sutarties dokumentų tekstą, bet ir į kitą informaciją, pavyzdžiui, kaip anksčiau praktikoje būdavo įgyvendinamos tam tikro darbdavio ir darbuotojo sudarytos darbo sutartys, šių sutarčių sudarymo aplinkybės arba, kalbant plačiau, atitinkamos žmonės veiklos ypatybės ir jos vykdymo sąlygos, jeigu remiantis tokia informacija galima išsiaiškinti tikrąjį darbo pobūdį.

46 Kai iš kitų, ne sutarčių dokumentų, reikšmingų rodymų matyti, kad pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo padėtis iš tiesų gerokai skiriasi nuo aprašytosios tuose dokumentuose, šio sprendimo 42 punkte nurodyta pareiga tinkamai taikyti Reglamentą Nr. 1408/71 reiškia, kad kompetentinga valdžios institucija privalo, nepaisydama tos sutarties dokumentų teksto, savo išvadas grąsti faktine pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo padėtimi ir prireikus atsisakyti išduoti E 101 formos pažymą.

47 Be to, iš teismo praktikos matyti, kad institucija, kuri jau išdavė E 101 formos pažymą, turi iš naujo išnagrinėti šio išdavimo pagrįstumą ir prireikus pažymą panaikinti, jeigu kompetentinga valstybės narė, kurioje darbuotojas atlieka darbą, institucija pareiškia abejonių dėl faktinių aplinkybių, kuriomis remiantis ši pažyma išduota, teisingumo ir (arba) dėl to, ar buvo laikytasi Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies reikalavimų (žr. pagal analogiją, kiek tai susiję su Reglamentu Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalimi, minėto Sprendimo *FTS* 56 punktą bei minėto Sprendimo *Banks ir kt.* 43 punktą).

48 Pagrindinėje byloje nagrinėjamosiose sutartyse, nurodytose šio sprendimo 16 ir 17 punktuose, darbo vieta buvo apibrėžta kaip „objektai ir statybvietės Lenkijoje ir Europos Sąjungos teritorijoje (Airijoje, Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje, Suomijoje), kaip nurodo darbdavys“. Tačiau, kaip matyti iš Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo, *Format* ir *ZUS* pateiktos informacijos, kuri neginčyta, pagal minėtas sutartis W. Kita kelis mėnesius arba daugiau nei dešimt mėnesių nuolat dirbo tik vienos valstybės narės, t. y. Prancūzijos, teritorijoje. Be to, pagal kitą darbo sutartį, kuri vėlgi sudarė *Format* ir W. Kita terminuotam laikotarpiui, jis dirbo tik Suomijos teritorijoje. Iš bylos medžiagos matyti, kad kiekvienos iš šių trijų sutarčių atveju, kai darbas buvo baigtas, W. Kita būdavo suteikiamos nemokamos atostogos ir kad atitinkama sutartis galiausiai būdavo nutraukiama anksčiau bendru šalių sutarimu.

49 Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į šio sprendimo 39 ir 40 punktuose pateikiamus samprotavimus, negalima pagrįstai teigti, kad pagal darbo sutartį dirbantį darbuotoją, kurio padėtis, kaip antai W. Kita, gali apimti „[paprastai] dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančio asmens“ sąvoka, numatyta Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalyje.

50 Tačiau šiomis aplinkybėmis Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a punkte skelbiamas principas, taip pat kaip principas, išplaukiantis iš tos pačios nuostatos f punkto, jei reikia, gali būti taikomas pertraukų tarp darbo sutarčių laikotarpiais.

51 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis šio sprendimo 49 ir 50 punktais, turi padaryti išvadas pagrindinėje byloje.

52 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, asmens, kuris pagal vieną po kitos sudarytas darbo sutartis, kuriose kaip darbo vieta nurodyta kelių valstybių narių teritorija, kiekvienos iš šių sutarčių laikotarpiai iš tikrųjų dirba tik vienos iš šių valstybių teritorijoje, negali apimti „[paprastai] dviejų ar

daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančio asmens“ sūvoka, numatyta šioje nuostatoje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53 Kadangi šis procesas pagrindinis bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 ir iš dalies pakeisto 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1992/2006, 14 straipsnio 2 dalies b punktas reikia aiškinti taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, asmens, kuris pagal vieną po kitos sudarytas darbo sutartis, kuriose kaip darbo vieta nurodyta kelių valstybių narių teritorija, kiekvienos iš šių sutarčių laikotarpiu iš tikrųjų dirba tik vienos iš šių valstybių teritorijoje, negali apimti „[paprastai] dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančio asmens“ sūvoka, numatyta šioje nuostatoje.

Parašai.

* Proceso kalba: lenkų.